

Stor variation i kvaliteten af rapskager

tema | Råvarekvalitet

En undersøgelse af rapskager i 60 malkekvægsbesætninger afslører stor forskel i kagernes indhold og næringsværdi. Et nyt værktøj – KMP-råvarer – kan analysere råvarers kvalitet.

Det kniber fortsat med kvaliteten af rapskager. En ny undersøgelse fra VFL, Kvæg af råvarer indsamlet fra 60 malkekvægsbesætninger viser, at der trods tidligere opmærksomhed om problemet fortsat er stor variation mellem produkter på markedet.

”Vi har derfor søgt at udvikle et system, som opkvalificerer mælkeproducenter i rollen som handelspartnere. Dette vil måske kunne bidrage til øget værdi for de leverandører, der kan sikre levering af produkter med ensartet kvalitet. Vi håber at kunne bidrage til et højere fælles niveau på tværs af alle aktører i sektoren,” siger konsulent Niels Bastian Kristensen, VFL, Kvæg.

Høje ureatal

Den melding glæder Anna Mette Ugelvig, konsulent hos Syddansk Kvæg. Hun har nemlig oplevet flere tilfælde af problemer, som kan skyldes udsving i rapskagers indhold.

”For nylig så vi på en bedrift ekstra høje ureatal samtidig med, at fedtprocenten faldt dramatisk. En analyse af rapskagerne viste alt for højt proteinindhold og alt for lavt fedtindhold. Og producenten havde ikke informeret

landmanden om, at rapskagerne var atypiske. Det vil jeg ikke acceptere,” fastslår Anna Mette Ugelvig.

Markante forskelle

Hos VFL, Kvæg bekræfter Niels Bastian Kristensen også, at fokus på råvarernes sammensætning har vist sig nødvendig.

”Variationen i kvaliteten af rapskager kan påvirke køernes gødning, mælkeydelse og mælkenes fedtprocent. Derfor er det vigtigt for landmanden at kende den kemiske sammensætning af de råvarer, køerne æder,” understreger Niels Bastian Kristensen.

Hurtigt svar

Det kendskab kan man som mælkeproducent hurtigt få svar på ved hjælp af KMP-råvarer.

”KMP-råvarer er et nyt tilbud fra Kvægbrugets Forsøgslaboratorium om at få beskrevet den kemiske sammensætning af rapskager via en NIR-skanning. Den viser p.t. indholdet af tørstof, råprotein, opløseligt protein, råfedt, NDF, EFOS og CAB,” siger Niels Bastian Kristensen og tilføjer:

”Resultatet af prøven viser blandt andet, hvor let opløseligt og fordøjeligt proteinet er i råvarerne – eller om det måske er decideret ufordøjeligt.”

Prøve med posten

Analysen kan man få foretaget ved at sende VFL, Kvæg en prøve med posten eller gennem KMP-fuldfoder.

”Så får landmanden og hans konsulent – med forbehold for det antal prøver, vi modtager – svar pr. e-mail dagen efter. Derved kan man i princippet få lavet testen, før man begynder udfodring af et parti, og før man eksempelvis tager et større parti rapskager hjem fra en ny leverandør,” forklarer Niels Bastian Kristensen.

Råvareprøven, som skal indsendes, kan enten udtages af en konsulent eller af landmanden ved hjælp af et prøvekit.

Prøvekittet fås hos Kvægbrugets Forsøgslaboratorium eller ved det lokale kvægbrugskontor. Prisen for analysen, der ikke erstatter kemiske analyser fra akkrediterede laboratorier ved tvister, er 325 kroner, mens forsendelsen er gratis for KMP-fuldfoderabonnenter.

Prisen er peanuts

I Vojens hos Syddansk Kvæg glæder konsulent Anna Mette Ugelvig sig over det nye værktøj.

”KMP-råvarer sikrer landmanden en systematisk måling af råvarerne, så man undgår uheldige situationer. Svaret på prøven kommer hurtigt, og ved en leverance på 30 tons råvarer svarer analyseprisen til en udgift på 1-2 øre pr. kilo råvarer. Det er peanuts,” siger Anna Mette Ugelvig.

KMP-råvarer dækker i første omgang analyse af rapskager, rapsskrå og sojaskrå. Der er planer om at følge op med analyser af kraftfoderblandinger i løbet af året.

/Henrik Lomholt Rasmussen

Konsulent råber vagt i gevær

Konsulent fra Syddansk Kvæg har fået nok af den svingende kvalitet af rapskager og producenterens mangelfulde information om deres indhold.

Nu er det nok! Efter gentagne gange at have set konsekvenserne af fodring med rapskager af svingende kvalitet råber Anna Mette Ugelvig, konsulent hos Syddansk Kvæg, vagt i gevær.

”Det påvirker både produktionen og koens

immunsystem, hvis landmanden fodrer med et ukendt fodermiddel, hvor indholdet af rationen er anderledes end forventet. Det skal vi have gjort op med,” understreger Anna Mette Ugelvig.

Derfor glæder hun sig over KMP-råvarer, VFLs nye tilbud om analyse af den kemiske sammensætning af, i første omgang, rapskager. De svinger voldsomt i kvaliteten ifølge Anna Mette Ugelvig.

Øger modtageligheden for sygdom

”For nylig så vi nogle meget grønne rapskager på en bedrift. En analyse af rapskagerne viste et alt for højt proteinindhold. På en anden bedrift lugtede nogle rapskager brændt, og analysen viste meget lav opløselighed af proteinet. Når kagerne er så hårdt brændt, er der risiko for, at ikke blot proteinet, men måske også andre næringsstoffer, ryger uudnyttet gennem koen,” påpeger Anna Mette Ugelvig.

Hun advarer om, at fodring med rapskager af svingende kvalitet giver uro i koens vom og bringer immunsystemet ud af balance. Koen bliver således modtagelig for sygdom, ligesom dens almene tilstand påvirkes.

Hold styr på indlægssedlen

Risikoen for den slags kan producenterne af rapskager være med til at reducere, blandt andet ved, sammen med leverancen af rapskager, at informere landmændene om eventuelle variationer i kagernes indhold på indlægssedlen. Det er et vigtigt dokument, som landmanden også har et ansvar for at have styr på.

”Ofte havner indlægssedlen i en sprække mellem nogle sække eller bag et rør i laden for så at forsvinde. For at undgå det, bør landmanden sørge for at have en postkasse, hvor leverandøren kan lægge sedlen. Den er vigtig at have. Både fordi den giver vished for, hvad vi fodrer med, og i tilfælde af en tvist mellem landmand og leverandør,” forklarer Anna Mette Ugelvig.

/Henrik Lomholt Rasmussen

Anna Mette Ugelvig, konsulent hos Syddansk Kvæg, advarer om, at fodring med rapskager af svingende kvalitet kan påvirke koens immunsystem. Foto: Peter Hvid, VFL, Kvæg.

tema | Råvarekvalitet

Ny vigtig brik i kompliceret apparat

KMP-råvarer er det seneste skud på stammen af analysemetoder, der kan optimere mælkeproduktionen.

Endnu en faktor i den vanskelige opgave med at optimere mælkeproduktionen. Sådan siger konsulent Niels Bastian Kristensen, VFL, Kvæg, om det nye analysetilbud KMP-råvarer.

”Mælkeproduktion er en kompleks størrelse, fordi koens stabilitet påvirkes af megen støj på linjen. Det gør det ofte svært at afgøre, hvad der er galt. Derfor har vi brug for at integrere flere analysemetoder i produktionssystemet, som giver svar på samme tid. En af de metoder er KMP-råvarer,” fastslår Niels Bastian Kristensen.

KMP-råvarer er udviklet på baggrund af VFL, Kvægs undersøgelse, som viser markante forskelle i proteinets egenskaber i rapskager fra en række oliemøller.

”Fra august 2013 til 1. maj er analyseret 142 prøver af rapskager. Bortset fra tørstof viste analyserne systematiske variationer mellem kategorierne for alle målevariable,” siger Niels Bastian Kristensen.

Han peger på, at den store variation i indholdet af rapskager gør det svært at skifte fra et råvareprodukt til et andet. Desuden har vi i en række tilfælde set en kobling mellem udslag i produktionen og levering af nye partier af råvarer. Desuden har mælkeproducenter oplevet udsving i blandt andet fedtprocent samt gødningskonsistens i sammenhæng med udslag i sammensætningen af rapskagerne,” påpeger Niels Bastian Kristensen.

Nye muligheder

Hos VFL, Kvæg arbejder man videre med data fra de 60 besætninger i undersøgelsen for at afdække hvilke egenskaber hos rapskager, der især har betydning for produktionen.

”Der er fortsat egenskaber ved råvarerne, som ikke bliver tilstrækkeligt belyst med de metoder, vi anvender i dag,” påpeger Niels Bastian Kristensen.

Med afsæt i KMP-råvarer og en generel opfølgning på foderkvaliteter i markedet håber han, at VFL, Kvæg kan bidrage til at skabe et endnu stærkere fundament for dansk mælkeproduktion.

”Der er stærke danske kompetencer på rapsområdet, som vi gerne vil inddrage i en endnu mere fuldstændig kontrol med fodermidler, der indgår i dansk mælkeproduktion,” siger Niels Bastian Kristensen. /Henrik Lomholt Rasmussen

FAKTA

Råvarer

- Brug tjekliste for foderkontrakter, når du tegner ny kontrakt (findes på landbrugsinfo.dk)
- Monter postkasse til opsamling af indlægs- og følgesedler – og gem dokumentationen
- Foretag modtagekontrol af varen straks ved levering
 - Temperatur
 - Lugt/udseende
 - Forekomst af fremmedlegemer
 - Udtag prøve, aftal evt., at retsgyldige prøver udtages som tankprøver i samarbejde med chaufføren
- Foretag evt. egen stabilitetstest (test baseret på temperaturstigning efter tilsætning af vand, se opskrift på landbrugsinfo.dk > Foder > Foder-vurdering og analyser > Gårdtest kan afsløre kvalitetsproblemer i tilskuds-foder)
- Reklamér straks til sælger ved afvigelser.

Grovfoderekskursion med masser af nyheder

Grovfoderekskursionen er altid et tilløbsstykke. Billedet viser et glimt fra sidste års ekskursion. Foto: Kirsten Marstal.

Få hemmelighederne bag en af landets højstydende AMS-besætninger og hør om spritnye, men praktiserbare forskningsresultater på årets grovfoderekskursion.

“Usædvanlig spændende”. Sådant betegner arrangørerne årets grovfoderekskursion, som finder sted den 12. juni. Turen går i år til mælkeproducenterne Solveig Klith og Gunnar Forum i Skals og Danmarks Kvægforskningscenter ved Viborg. Her får du et lille udpluk af det, du kan opleve.

Sådan når man 13.000 kg EKM med AMS

Solveig Klith og Gunnar Forum har en af landets højstydende AMS-besætninger med en ydelse på knap 13.000 kg EKM. På turen rundt i stalden

kan du høre hvilke tiltag, som gøres for at opnå den høje ydelse. Gunnar vil bl.a. afsløre sin måde at holdopdele dyrene på, og hvordan han fodrer kjerne, så de kan holde til den høje ydelse.

I marken vil det bl.a. handle om den nye teknik til dybdeharvning og jordbearbejdning før såning af majs. Snitlængde i græs i forhold til kompakt fuldfoder vil også være et emne. Hvad koster det at lave en finere snitning, så man reducerer tiden i foderblanderen?

De nyeste foderforsøg

Danmarks Kvægforskningscenter har i den seneste tid kørt en række spændende fodningsforsøg og ligger derfor inde med et overflødhedshorn af nyheder på foderområdet. Du vil bl.a. høre om ‘hvor meget mælk’, der er i forskellige græsblandinger, og hvordan de kan passe ind i kompakt fuldfoder. Der vil også være fokus på

flydende roer og nye opbevaringsmetoder til roer – og ikke mindst, hvordan roerne kan luges med robot.

Endelig kommer vi også ind på konsekvent gennemførelse af faste kørespor i alle afgrøder, især i græs og majs – samt etablering af kløvergræs med vingskærere og almindelige skæretyper.

I robotten skal kraftfoderet smage godt. På turen rundt i stalden kan du høre om, hvordan forskellige smagsvarianter påvirker besøgsfrekvensen. Du får også indsigt i, hvordan måling af drøvtyggeraktivitet kan bruges til at forbedre fodereffektiviteten, og du får en præsentation af, hvordan Herd Navigator overvåger besættningens sundhed og reproduktion samt, hvordan du kan spare dyreenheder med krydsningskalve.

Meld dig til grovfoderekskursion og se programmet på: www.landbrugsinfo.dk/sfg

/Kirsten Marstal

Husk smittebeskyttelse ved besøgsbesøg

Ved besøgsbesøg er det vigtigt at være opmærksom på, at man udgør en smitterisiko – både for de besætninger man besøger og for ens egen. For at reducere den risiko anbefaler VFL, Kvæg, at man følger disse enkle regler, når man besøger fremmede stalde:

- Brug overtrækstøj og rent fodtøj ved besøg i stalde og siloanlæg
- Gå ikke ind i din egen stald i det tøj eller fodtøj, som du bruger ved besøg i andre stalde
- Gå ikke ind i staldafsnit, der er lukket af
- Lad være med at røre dyrene
- Vask og desinficér hænder umiddelbart efter staldbesøget.

Nemt tjek nedsætter risiko for transport af højdrægtige

KMP fortæller, om du er i risiko for at sende en højdrægtig til slagtning.

Køer må som bekendt ikke transporteres, og dermed heller ikke sendes til slagtning, i den sidste tiendedel af drægtigheden – altså de sidste ca. fire uger før kælvning. Alligevel sker det fra tid til anden, at en højdrægtig fejlagtigt bliver

sat på udsætterlisten. Det er naturligvis uhenigtsmæssigt og kan desuden koste en bøde på mindst 13.000 kr. Bruger du programmet KMP (Kritiske Målepunkter), er det let at se, om der er kommet ikke-drægtighedsundersøgte køer på udsætterlisten. Det vises nemlig på forsiden af programmet i linjerne *Ikke drægtighedsundersøgte køer* og *Ikke drægtighedsundersøgte kvier*.

Her vises i parentes antal dyr med udsætterkode, der ikke er drægtighedsundersøgt.

Afprøv det nu

Frem til 1. august har alle abonnenter på Dyreregistrering gratis og ubegrænset adgang til KMP, Nøgletalstjek og Foderkontrol. Du har dermed chancen for at afprøve, hvad et overblik

over reproduktion, sundhed, mælkeproduktion og fodring med KMP kan bidrage med på din bedrift.

/Lone Sylvest
Søgaard

Emne	Status	Nøgletal (enhed)	Opnået	Alarmgrænse	Opgørelsesperiode	Opdateret
Reproduktion	🔴	Insemineringer på køer (Antal)	5	Min 9	Seneste 7 dage	18-12-12
	🟢	Insemineringer på kvier (Antal)	5	Min 3	Seneste 7 dage	18-12-12
	🟢	Ikke drægtighedsundersøgte køer (Antal)	0 (3)	Maks 0	Seneste døgn	18-12-12
	🟢	Ikke drægtighedsundersøgte kvier (Antal)	0	Maks 0	Seneste døgn	18-12-12

Antallet af mælkeleverende besætninger med salmonella falder

Antallet af malkekvægsbesætninger med salmonella er godt på vej nedad. Især siden marts i år er der sket et flot fald.

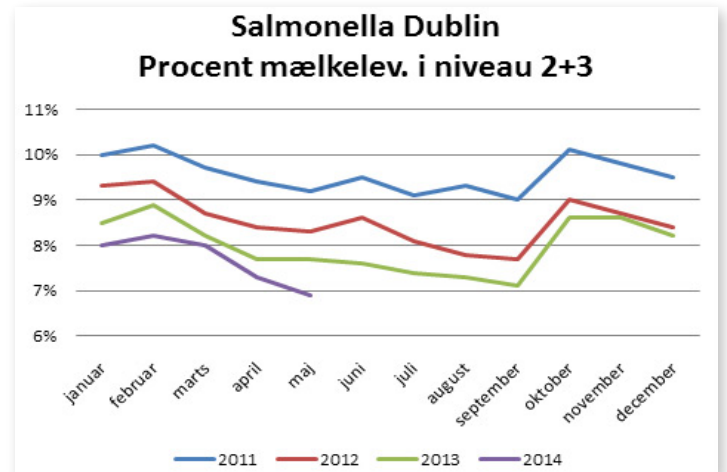
Saneringen for Salmonella Dublin udvikler sig positivt i de mælkeleverende besætninger. Opgørelser over niveau 2- og 3-besætninger viser en tydelig faldende tendens hen over foråret 2014 sammenlignet med situationen i tidligere år. Der er sket et generelt fald fra år til år – men særlig siden marts 2014 og frem til nu er udviklingen tydelig. Her er der sket et fald fra 280 besætninger i niveau 2 til aktuelt 240.

Det går altså den rigtige vej og med større hastighed end tidligere år.

“Det er helt tydeligt, at motivationen for at sanere er til stede i mange mælkeleverende besætninger. Det er rigtig godt og styrker vores tro på, at vi kan nå i mål med at sikre et salmonella-frit dansk kvægbrug i 2016,” udtaler dyrlæge Kaspar Krogh, VFL, Kvæg.

Undgå kontakt

Figuren viser, at der kan forventes årsvariation i andelen af besætninger i niveau 2 og 3, og at der de fleste år sker en stigning i de sene efterårsmåneder. Baggrunden for denne

stigning er, ifølge Kaspar Krogh, ikke kendt i detaljer, men kan relateres til hyppigere kontakter til og mellem smittede besætninger i sommermånedene. Kaspar Krogh understre-

ger, at det er særlig vigtigt at undgå kontakt til smittede besætninger og deres dyr her i slutningen af saneringskampagnen.

/Kirsten Marstal

Systematik øger restbeløbet pr. ko

I samarbejde med konsulent Jytte Kurtzmann Olesen, Syddansk Kvæg, har Svend Mathiesen øget sit restbeløb med 678 kr. pr. årsko. Foto: Søren Greve Olesen, Syddansk Kvæg.

Svend Mathiesen, indehaver af Bøgegård ved Løgumkloster, vurderer, at han årligt øger restbeløbet i sin malkekvægsbesætning med 120.000 kr. Det gør han ved systematisk at få lavet foderregistreringer og beregnet energiudnyttelse i sin besætning.

Ved præcis at vide hvor mange penge han bruger på foder, og hvor meget han tjener på mælken, kan Svend Mathiesen beregne, hvor mange penge han har til overs til at betale de resterende udgifter.

Derfor ved han – der har 177 årskøer – at hans fokus på foderomkostninger og energiudnyttelse har øget

restbeløbet med 678 kr. pr. årsko.

“Samtidig med foderregistrering bliver der løbende tjekket op på tørstofindholdet i grovfoderet. Flere gange oplever vi, at tørstofindholdet i stakken ikke passer med analysen, men kan vi tilrette den ændrede tørstofprocent løbende i foderplanen, kommer vi på forkant og kan forhindre, at køerne reagerer med et voldsomt ydelsesfald,” forklarer Svend Mathiesen.

Tre faktorer

En gang om måneden får han besøg af kvægbrugskonsulent Jytte Kurtz-

TA' STILLING TA' HANDLING

mann Olesen fra Syddansk Kvæg. Hun peger på energiudnyttelse, ydelse og prisen på indkøbt foder som de faktorer, der har størst betydning for restbeløbet.

“Det gælder om at fodre efter den mælkeydelse, man har, og sigte efter at få den til at stige gradvist. Mere foder giver ikke automatisk mere mælk, hvis der er andre faktorer, som er de begrænsende. Faktorer som plads, klove, reproduktion og grovfoderkvalitet spiller også ind,” forklarer Jytte Kurtzmann Olesen.

Positiv effekt

Det ved Svend Mathiesen. Hans øgede fokus på blanding af foderet (kompakt fuldfoder), systematisk klovbeskæring og ren stald har også haft en positiv effekt på hans restbeløb pr. ko.

“Jo sundere køer, jo højere ydelse og jo højere restbeløb,” påpeger Svend Mathiesen med et smil.

/Henrik Lomholt Rasmussen

Nye fleksible optagelseskrav for miljøteknologier

I 2013 igangsatte Miljøstyrelsen et servicetjek af optagelseskravene til Teknologilisten. Det skete efter kritik fra bl.a. Viden-centret for Landbrug, Kvæg, som fandt, at reglerne reelt hæmmede udviklingen af ny miljøteknologi til landbruget. Miljøstyrelsen tog kritikken til efterretning, og derfor kommer der nu en række nye tiltag fra styrelsen, som gør procedurerne for at få godkendt ny miljøteknologi til landbruget langt mere smidige.

De nye regler vil være en fordel for både landmænd og producenter af teknologi. De giver bl.a. mulighed for at anvende branchestandarder og for at inddrage eksisterende dokumentation. Det åbner for at få endnu flere teknologier på Miljøstyrelsens Teknologiliste. Teknologilisten er med til at lette kommunernes administration og give landmanden hurtigere miljøgodkendelser.

/Kirsten Marstal